

Project No. 14-03

MILIEUKRITISCHE STOFFEN

Aanwezigheid en aan- en afvoer van milieukritische stoffen bij akkerbouwgronden

Projectleider: A.W.M. Huijbregts

1. Inleiding

Behoud van een goede bodemkwaliteit is essentieel voor het voortbestaan van de Nederlandse akkerbouw. Ook voor de Nederlandse suikerindustrie, waar grote hoeveelheden bietengrond worden aangevoerd, is het van groot belang dat de grond kan worden beschouwd als 'schoon'.

Voor handhaving van een goede bodemkwaliteit is inzicht vereist in de beoordelingscriteria en de mate en wijze waarop contaminatie van akkerbouwgronden met milieukritische stoffen plaatsvindt en hoe deze via gerichte teeltmaatregelen kan worden beperkt. Hierbij zijn voor een goede beoordeling van de kwaliteit nationaal en internationaal geaccepteerde bepalingsmethodieken noodzakelijk.

Sinds juli 1999 is de beoordeling van tarragrond vastgelegd in de Vrijstellingsregeling samenstellings- en immissiewaarden Bouwstoffenbesluit. Verder is sinds september 1999 het gebruik van licht verontreinigde grond als bodem geregeld in de Vrijstellingsregeling grondverzet. Deze regelingen zijn van belang bij de beoordeling en handhaving van de bodemkwaliteit en de kwaliteit van de bietengrond die bij de suikerindustrie wordt aangevoerd. Het gebruik van dierlijke mest en overige organische meststoffen is wettelijk geregeld via het Besluit gebruik dierlijke meststoffen 1998 en Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen (BOOM). Voor andere meststoffen is een milieutoets in ontwikkeling. Dit is van belang omdat industrieën de hoeveelheid geproduceerd afval steeds verder willen terugdringen. Een van de mogelijkheden hierbij is om reststoffen op te waarden naar meststof. Ook voor producten die door de strengere kwaliteitsborging in de diervoedersector niet meer als diervoeder kunnen worden afgezet, is in sommige gevallen wellicht afzet als meststof nog een mogelijkheid.

2. Werkwijze

- De consequenties van het gebruik van licht verontreinigde grond als bodem zijn nagegaan voor de landbouw in het algemeen en de suikerbietenteelt in het bijzonder.
- Nagegaan zijn de mogelijke gevolgen van de invoering van de voorgestelde milieutoets.
- Deelgenomen is aan de onder de NNI-Normcommissie Bodemkwaliteit vallende Werkgroep Internationale Activiteiten en de Nederlandse schaduwcommissie voor de ISO-commissie Soil and Site Assessment.

3. Resultaten

3.1 Vrijstellingsregeling grondverzet

Deze vrijstellingsregeling biedt de mogelijkheid om licht verontreinigde grond toe te passen als bodem. Risico's voor de landbouw zijn beperkt, omdat de betreffende grond van vergelijkbare of betere kwaliteit dient te zijn dan de kwaliteit van de bodem ter plaatse. Voorzichtigheid is echter geboden, omdat slechts een beperkt aantal stoffen worden geanalyseerd voor de kwaliteitsbeoordeling. Verder geven totaalgehalten van bepaalde verontreinigingen weinig of geen informatie over de werkelijke milieurisico's. Door verandering van de pH bijvoorbeeld kan de beschikbaarheid van bepaalde metalen sterk wijzigen.

3.2 Milieutoets

De voorgestelde milieutoets zal voorlopig alleen gaan gelden voor meststoffen die niet op de Lijst van meststoffen staan en ook niet onder het BOOM vallen en waarvoor dus een ontheffing noodzakelijk is. De milieutoets zal uitgaan van de vracht aan zware metalen en arseen die met de meststof bij normaal gebruik wordt aangevoerd. Deze aanvoer mag niet hoger zijn dan momenteel is toegestaan voor zuiveringsstib volgens het BOOM. Indien herkomst, aard en/of productieproces daartoe aanleiding geven, worden ook andere mogelijke contaminanten beoordeeld. Door een dergelijk beoordelingssysteem zal de aanvoer van milieukritische stoffen zelden of nooit leiden tot problemen voor gewas, dier of mens. Voor de akkerbouw is het daarnaast echter noodzakelijk dat de tarragrond die met de gewassen naar de fabriek wordt vervoerd, blijft voldoen aan de normen zoals deze zijn vastgelegd in de Vrijstellingsregeling samenstellings- en immissiewaarden Bouwstoffenbesluit. Zorgvuldigheid bij de toepassing van reststoffen als meststof blijft dus geboden.

3.3 Internationale voorschriften voor de kwaliteitsbeoordeling van bodem en grond

In ISO-verband zijn en worden een groot aantal voorschriften opgesteld voor de beoordeling van de kwaliteit van grond en bodem. Deze voorschriften hadden tot nu toe voor Nederland geen wettelijke status. Inmiddels is overleg gaande om een aantal van deze voorschriften als Europese normen binnen de EU te aanvaarden. Zodra dit het geval is, zullen in de

Nederlandse wetgeving de huidige Nederlandse voorschriften dienen te worden vervangen door deze Europese normen. Voor de landbouw en agrarische

industrie heeft dit het voordeel dat er op termijn Europees en wereldwijd meer overeenkomst is in de beoordeling van de bodemkwaliteit.